WPISUJE ZDAJĄCY

KOD ZDAJĄCEGO

symbol klasy | symbol zdającego

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z NOWĄ ERĄ

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE – POZIOM ROZSZERZONY

STYCZEŃ 2019

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera **33** strony (zadania **1–30**). Ewentualny brak stron zgłoś nauczycielowi nadzorującemu egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie wpisz swój kod.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla osoby sprawdzającej.

Powodzenia!

Czas pracy: 180 minut

Liczba punktów do uzyskania: 60

Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Zadanie 1. (0–2)

Fragment noty UNHCR. O jednym z procesów społecznych

[...] dynamiczny, wielopłaszczyznowy proces dwustronny, wymagający wysiłku ze strony wszystkich zainteresowanych, w tym gotowości uchodźców do zaadaptowania się w społeczeństwie przyjmującym bez konieczności wyrzekania się własnej tożsamości kulturowej i takiej samej gotowości społeczności przyjmujących oraz instytucji publicznych do przyjęcia uchodźców i zaspokojenia potrzeb niejednorodnego społeczeństwa.

Źródło: *Nota UNHCR w sprawie* [...] *uchodźców w Europie Środkowej*, Budapeszt 2009, s. 4.

1.1. Zaznacz nazwę procesu społecznego opisanego w tekście.

A. naturalizacja

B. alienacja

C. integracja

D. separacja

1.2. Podaj pełną polską nazwę organu ONZ, który opracował przedstawioną notę.

.....

Zadanie 2. (0–1)

O kulturze czeczeńskiej

Mężczyzna jest głową rodziny i autorytetem. Jest również żywicielem, a zdolność zapewnienia rodzinie dobrobytu świadczy o jego wartości społecznej. [...] Do pożądanych cech kobiecych należy skromność, przejawiająca się m.in. w ubiorze [...], i posłuszeństwo – Czeczenka powinna słuchać swego męża i nie wolno jej nigdy publicznie podważać jego słów. Dziewczęta wychowywane są surowo i bardzo dbają o swoją reputację. Nie wolno im przebywać sam na sam w jednym pomieszczeniu w towarzystwie mężczyzny, z którym nie są spokrewnione, ani podawać mężczyznom ręki na powitanie.

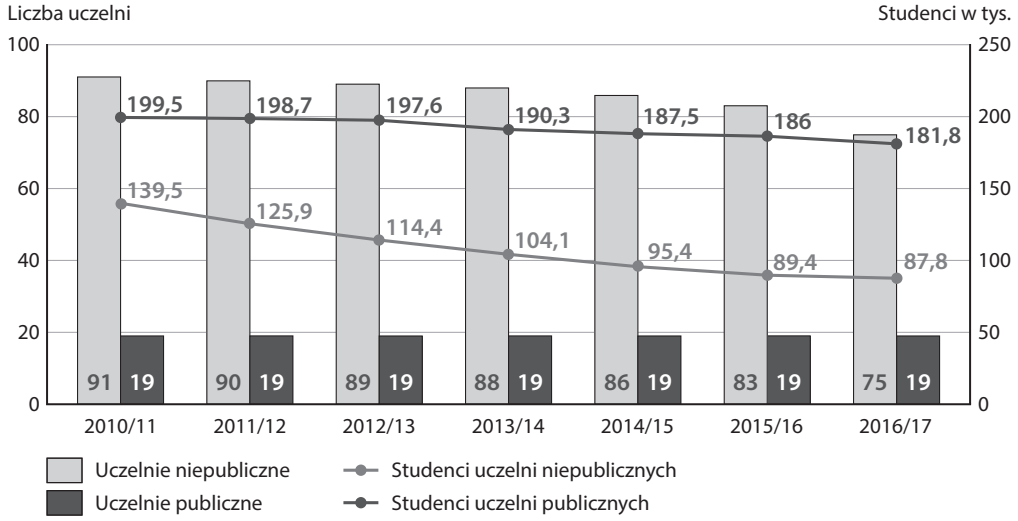
Źródło: *Cudzoziemcy w Polsce. Podręcznik dla funkcjonariuszy publicznych*, red. M. Łysienia, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 2015, s. 23–24.

Podaj nazwę scharakteryzowanego modelu rodziny, uwzględniającą typ władzy.

Rodzina .....

Zadanie 3. (0–1)

Szkolnictwo wyższe w województwie mazowieckim

Źródło: *Portret województwa mazowieckiego w 2016 r. Informacje i opracowania statystyczne*, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2017, s. 40.

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące danych z wykresu są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	W latach 2010–2017 liczba studentów na uczelniach zarówno publicznych, jak i niepublicznych wykazywała tendencję malejącą.	P	F
2.	Zmiana liczby studentów uczelni publicznych była spowodowana likwidacją części tych szkół wyższych.	P	F
3.	W latach 2012/2013 i 2013/2014 różnica między liczbą osób studiujących na uczelniach publicznych i uczelniach niepublicznych była taka sama.	P	F

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**1.1**	**1.2**	**2**	**3**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 4. (0–1)

Źródło 1. Cele zrównoważonego rozwoju wyznaczone przez ONZ

Źródło: http://www.un.org.pl/ [dostęp:17.10.2018].

Źródło 2. Kampania społeczna. Plakat

Źródło: Polska Akcja Humanitarna.

Wyjaśnij, do którego z celów zrównoważonego rozwoju wyznaczonych przez ONZ (źródło 1) nawiązuje zaprezentowany plakat (źródło 2).

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

Wyniki badania opinii społecznej

Stwierdzenia	**Akceptacja poszczególnych stwierdzeń wśród ogółu badanych**							
	V ’97	IX ’01	IV–V ’05	IX–X ’07	VIII–IX ’09	VI–VII ’11	IV–V ’15	V ’16
	w procentach							
Osoby dużo zarabiające powinny płacić wyższy procent podatku od swoich dochodów niż ci, którzy zarabiają mało.	72	76	73	67	71	68	64	66
Wszyscy, niezależnie od tego, ile zarabiają, powinni płacić jednakowy procent podatku od dochodów.	18	14	15	21	20	23	24	24
Inne odpowiedzi	10	10	12	12	9	9	12	10

Źródło: *Postawy wobec płacenia podatków. Komunikat z badań*, CBOS, Warszawa 2016, s. 3, http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2016/K_085_16.PDF [dostęp: 17.10.2018].

5.1. Podaj nazwy rodzajów systemu podatkowego, których dotyczą stwierdzenia w tabeli.

.....

5.2. Wyjaśnij, jak w przedstawionym okresie zmienił się stosunek ankietowanych do obydwu rodzajów systemu podatkowego.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**4**	**5.1**	**5.2**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 6. (0–2)

Rysunek satyryczny

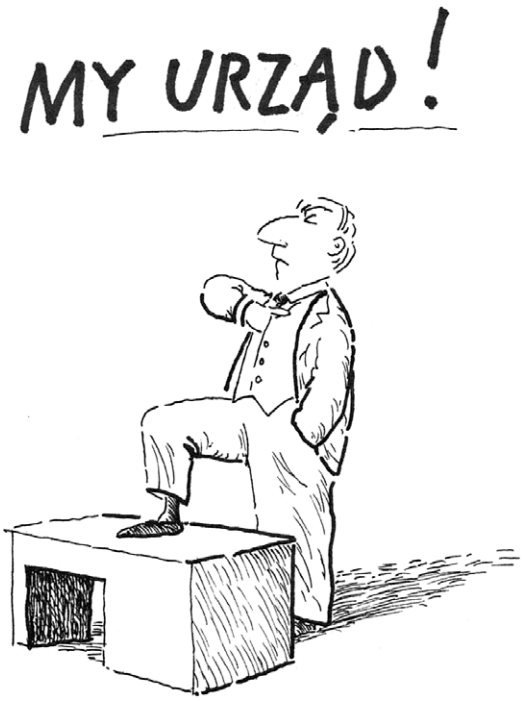

Tabela. Ocena jakości obsługi w poszczególnych urzędach (dane w procentach)

Czy urzędnik lub urzędnicy obsługujący Pana(-nią) podczas załatwiania tej sprawy…	Urząd, w którym załatwiano sprawę					
	urząd gminy/ miasta	ZUS	starostwo powiatowe	urząd skarbowy	ośrodek pomocy społecznej	urząd pracy
	odsetek odpowiedzi twierdzących					
…znali się na swojej pracy, byli kompetentni?	91	93	92	89	92	97
…obsłużyli Pana(-nią) prawidłowo i rzetelnie?	91	96	90	88	91	91
…sprawnie załatwili wszelkie formalności?	87	87	82	78	88	84
…byli zaangażowani, poświęcili Panu(-ni) wystarczająco dużo czasu i uwagi?	87	87	73	85	80	85
…sugerowali Panu(-ni) wręczenie prezentu lub łapówki w celu załatwienia lub przyspieszenia sprawy?	1	1	0	1	0	9
…byli wobec Pana(-ni) nieuprzejmi i nieżyczliwi?	6	6	6	13	4	12
…załatwiali w międzyczasie inne sprawy: prywatne lub zawodowe?	11	8	15	4	9	28

Źródło: *Polak w urzędzie. Komunikat z badań*, CBOS, Warszawa 2017, http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2017/K_173_17.PDF [dostęp: 17.10.2018].

6.1. Rozstrzygnij, czy ocena respondentów dotycząca jakości obsługi w urzędach jest odzwierciedlona na rysunku satyrycznym. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do rysunku i danych z tabeli.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

.....

6.2. Określ, w których urzędach pracownicy byli – w opinii respondentów – najbardziej kompetentni, a równocześnie skłonni do korupcji. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do danych w tabeli.

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**6.1**	**6.2**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 7. (0–2)

Tekst 1. Przepisy prawne z *Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*

Art. 3.

1. Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.

2. Organizacjami pozarządowymi są:

1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytutami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi,

2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku [...].

3. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych [...];

2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;

3) spółdzielnie socjalne;

4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami [...].

Art. 20.

1. Organizacją pożytku publicznego może być organizacja pozarządowa oraz podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4 [...].

Źródło: Dz.U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873.

Tekst 2. Przepisy prawne z *Ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej*

Art. 19 a.

1. Koszty związane z funkcjonowaniem Państwowej Straży Pożarnej są pokrywane z budżetu państwa.

2. Koszty funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej na obszarze powiatu są pokrywane z dotacji celowej budżetu państwa.

Źródło: Dz.U. z 1991 r. Nr 88, poz. 400.

Plakat informacyjny

7.1. Rozstrzygnij, odnosząc się do przedstawionych przepisów, czy prawo umożliwia przekazanie Państwowej Straży Pożarnej świadczenia, którego dotyczy plakat. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

.....

7.2. Podaj nazwę podatku, do którego odnosi się przedstawiony plakat.

.....

Zadanie 8. (0–1)

Tekst 1. Rok 1918

Po wielu tygodniach starań różnych stronnictw i instytucji od PPS do endecji i konserwatystów 10.11.1918 r. do Warszawy powrócił zwolniony z Magdeburga Józef Piłsudski. Wszystkie stronnictwa polskie [...] zażądały od Rady Regencyjnej przekazania mu władzy. Dla lewicy niepodległościowej i dużej części ruchu ludowego był Piłsudski niekwestionowanym przywódcą narodu, otoczonym legendą socjalistycznej młodości, czynu zbrojnego i twierdzy magdeburskiej. Prawica liczyła się z ogromną popularnością Piłsudskiego [...]. Rada Regencyjna podporządkowała się Piłsudskiemu [...].

Tekst 2. Rok 1919

26.01.1919 r. odbyły się w Królestwie i Galicji Zachodniej wybory do Sejmu Ustawodawczego. [...] Otwarcie Sejmu Ustawodawczego stanowiło ważny krok na drodze do odbudowy państwowości. [...] 20.02.1919 r. Piłsudski przekazał swoją władzę marszałkowi Sejmu. [...] Tego samego dnia Sejm Ustawodawczy powziął uchwałę regulującą wzajemny stosunek władz w okresie przejściowym, zwany Małą Konstytucją*.

*Mała Konstytucja – uchwała w sprawie powierzenia Józefowi Piłsudskiemu dalszego sprawowania urzędu Naczelnika Państwa.

Źródło: W. Roszkowski, *Najnowsza historia Polski 1914–1945*, Warszawa 2003, s. 52–53, 60–62.

Do każdego tekstu dopisz właściwą nazwę formy legitymizacji władzy zgodnie z teorią Maxa Webera.

Tekst 1. Legitymizacja .....

Tekst 2. Legitymizacja .....

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**7.1**	**7.2**	**8**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 9. (0–1)

O programie wyborczym jednej z zachodnioeuropejskich partii politycznych

Liczący 35 stron dokument składa się z 10 rozdziałów i poprzedzony jest specjalnymi gwarancjami [partii] skierowanymi do jej [...] wyborców. Gwarancje dotyczą kluczowych [...] kwestii:
– Gwarancja odciążenia [podatkowego]. [Partia] gwarantuje [...] obniżenie obciążeń podatkowych na poziomie 15 mld euro. Samo zniesienie podatku solidarnościowego (od 2020 r.) powinno przynieść dodatkowe odciążenie. [...] [Partia] obiecuje [...], że w czasie najbliższej kadencji [organu ustawodawczego] nie dojdzie do wzrostu podatków. [...]
– Gwarancja dla rodziny. [Partia] gwarantuje możliwie najlepsze wsparcie dla rodziny ze strony państwa. Zapowiada wprowadzenie [...] tzw. renty matczynej II [...], czyli wyrównanie uposażenia dla matek, które urodziły dzieci przed 1992 r. [...]. [Partia] obiecuje także wzrost zasiłku rodzinnego [...] o 25 euro miesięcznie na dziecko.
– Gwarancja zaopatrzenia. [Partia] zapewnia równomierne zaopatrywanie mieszkańców miast i wsi, a także jednakowe traktowanie wszystkich regionów [...]. Partia opowiada się za wzmacnianiem struktur decentralnych.

Źródło: P. Kubiak, [...]: *kulisy, główne tezy i możliwe konsekwencje*, „Biuletyn Instytutu Zachodniego" 2017, nr 322, s. 3, http://www.iz.poznan.pl/publikacje/biuletyn-instytutu-zachodniego/biz-nr-322-[...]-kulisy-glowne-tezy-i-mozliwe-konsekwencje [dostęp: 17.10.2018].

Uzasadnij, że zamieszczony tekst dotyczy programu partii chadeckiej, odwołując się do dwóch przytoczonych postulatów programowych.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Fragment *Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych*

Uważamy następujące prawdy za oczywiste: że wszyscy ludzie stworzeni są równymi, że Stwórca obdarzył ich pewnymi nienaruszalnymi prawami [...].

Że celem zabezpieczenia tych praw wyłonione zostały wśród ludzi rządy, których sprawiedliwa władza wywodzi się ze zgody rządzonych. [...]

Dlatego my, przedstawiciele Stanów Zjednoczonych Ameryki zebrani na Kongresie Ogólnym, odwołując się do Najwyższego Sędziego Świata, uroczyście ogłaszamy i oświadczamy w imieniu wszystkich ludzi dobrej woli tych Kolonii, że połączone Kolonie są i mają słuszne prawo być wolnymi i niepodległymi państwami [...].

Źródło: https://pl.wikisource.org/wiki/Deklaracja_niepodleg%C5%82o%C5%9Bci_Stan%C3%B3w_Zjednoczonych [dostęp: 17.10.2018].

Podaj nazwę teorii genezy państwa, do której odwołali się autorzy przedstawionego tekstu.

.....

Zadanie 11. (0–2)

Przepisy prawne z *Ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy*

DZIAŁ VI. Wybory do Parlamentu Europejskiego

Art. 329. § 1. W wyborach do Parlamentu Europejskiego wybiera się posłów w liczbie określonej w przepisach prawa Unii Europejskiej. § 2. Posłów do Parlamentu Europejskiego wybiera się na 5 lat.

Art. 330. Posłowie do Parlamentu Europejskiego są przedstawicielami narodów państw Unii Europejskiej; nie są związani żadnymi instrukcjami i nie mogą być odwołani.

Art. 331. § 1. Wybory posłów do Parlamentu Europejskiego odbywają się w okresie wyborczym ustalonym w przepisach prawa Unii Europejskiej. [...]

Art. 334. § 1. Mandatu posła do Parlamentu Europejskiego nie można łączyć ze sprawowaniem mandatu posła na Sejm albo senatora. [...]

Art. 335. W podziale mandatów uwzględnia się wyłącznie listy kandydatów tych komitetów wyborczych, które otrzymały co najmniej 5% ważnych głosów w skali kraju.

Art. 356. § 1. Państwowa Komisja Wyborcza dokonuje podziału wszystkich mandatów pomiędzy uprawnione komitety wyborcze w sposób następujący:

1) liczbę głosów ważnych oddanych łącznie na listy kandydatów każdego z komitetów wyborczych dzieli się kolejno przez: 1; 2; 3; 4 i dalsze kolejne liczby aż do chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ilu posłów do Parlamentu Europejskiego jest wybieranych w Rzeczypospolitej Polskiej;

2) każdemu komitetowi wyborczemu przyznaje się tyle mandatów, ile spośród ustalonego w powyższy sposób szeregu ilorazów przypada mu liczb kolejno największych.

Źródło: Dz.U. z 2011 r. Nr 21, poz. 112.

11.1. Rozstrzygnij, czy mandat do Parlamentu Europejskiego ma charakter imperatywny. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do zamieszczonych przepisów prawa.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..

……

……

……

……

11.2. Określ, które spośród zacytowanych przepisów odnoszą się do podanych instytucji prawnych. Podaj numery właściwych artykułów.

A. klauzula zaporowa – art. ……..

B. zasada niepołączalności – art. ……..

Wypełnia sprawdzający	Nr zadania	9	10	11.1	11.2
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 12. (0–3)

Przepisy prawne z *Ustawy z dnia 9 listopada 2000 r.* [...]

W poczuciu głębokiej więzi z Polakami – potomkami dawnej Rzeczypospolitej, ofiarami komunistycznego terroru, przemocą zmuszonymi do opuszczenia ziemi przodków, osiedlonymi wbrew własnej woli na najtrudniejszych do zamieszkania obszarach byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich; [...] pragnąc zadośćuczynić za doznawane przez zesłańców krzywdy, uznając, że powinnością Państwa Polskiego jest umożliwienie repatriacji rodakom, którzy pozostali na Wschodzie, postanawia się, co następuje: [...]

Art. 5

1. Za osobę polskiego pochodzenia, w rozumieniu niniejszej ustawy, uznaje się osobę deklarującą narodowość polską i spełniającą łącznie następujące warunki:

1) co najmniej jedno z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej;

2) wykaże ona swój związek z polskością. [...]

4. Decyzję w sprawie stwierdzenia polskiego pochodzenia wydaje konsul na podstawie wniosku osoby ubiegającej się o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji albo ubiegającej się o uznanie za repatrianta. [...]

5. Organem wyższego stopnia w rozumieniu *Kodeksu postępowania administracyjnego* w sprawach o stwierdzenie polskiego pochodzenia jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Źródło: Dz.U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1118.

Mapa polityczna Europy i Azji

12.1. Wskaż trzy państwa, spośród oznaczonych na mapie numerami 1–7, których obywateli dotyczą podane przepisy. Podaj nazwy tych państw i numery, którymi zostały one oznaczone na mapie.

Nazwa państwa	Numer na mapie

12.2. Wyjaśnij, jakie działania – zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem – może podjąć osoba, której w postępowaniu administracyjnym w pierwszej instancji odmówiono wydania wizy krajowej w celu repatriacji. Odnieś się do przedstawionych przepisów prawa.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–1)

Opis sytuacji

Podczas kontroli prowadzonej na jednej z budów inspektorzy Państwowej Inspekcji Pracy wykryli, że pracuje tam cudzoziemiec [...], który nie posiada zezwolenia na pracę. Powiadomili o tym policję, która [go] zatrzymała [...]. W trakcie przeprowadzonych przez policję wyjaśnień okazało się, że [cudzoziemiec] przyjechał do Polski ponad pół roku temu, okazując na granicy zaproszenie od rodziny Kowalskich. Zaproszenie, które zakupił w rodzinnym kraju, miało mu pomóc w przekroczeniu polskiej granicy. [...] [Cudzoziemiec] został wydalony z Polski.

Źródło: R. Wydra, [...] [w:] *Prawo dla każdego*, Bielsko-Biała 2001, s. 47.

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Procedura, którą zakończyły się działania podjęte przez organy administracji publicznej wobec osoby wymienionej w tekście, to

A. imigracja.

B. deportacja.

C. repatriacja.

D. ekstradycja.

Wypełnia sprawdzający	Nr zadania	12.1	12.2	13
	Maks. liczba pkt	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 14. (0–3)

Przepisy z konstytucji jednego ze współczesnych państw europejskich

Artykuł 54

(1) Prezydenta Federalnego wybiera Zgromadzenie Federalne bez przeprowadzania debaty. [...]

(2) Kadencja Prezydenta Federalnego trwa pięć lat. Ponowny bezpośredni wybór dopuszczalny jest tylko raz.

Artykuł 58

Dla ważności rozporządzeń i zarządzeń Prezydenta Federalnego wymagana jest kontrasygnata Kanclerza Federalnego lub właściwego ministra federalnego. Nie dotyczy to mianowania i odwołania Kanclerza Federalnego, rozwiązania Bundestagu na podstawie art. 63 oraz wniosku z art. 69 ust. 3.

Artykuł 60

(1) Prezydent Federalny mianuje i odwołuje sędziów federalnych, urzędników federalnych, oficerów i podoficerów, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

(2) W indywidualnych przypadkach stosuje w imieniu Federacji prawo łaski. [...]

Artykuł 61

(1) Bundestag lub Bundesrat mogą oskarżyć Prezydenta Federalnego przed Federalnym Trybunałem Konstytucyjnym z powodu umyślnego naruszenia Ustawy Zasadniczej lub innej ustawy federalnej.

Źródło: http://libr.sejm.gov.pl/ [dostęp: 17.10.2018].

14.1. Podaj nazwę państwa, z którego ustawy zasadniczej pochodzą przytoczone przepisy prawne.

.....

14.2. Uzasadnij, że pozycja ustrojowa głowy państwa wynikająca z przedstawionych fragmentów konstytucji jest słabsza niż Prezydenta RP. Podaj dwa argumenty, odnosząc się do przytoczonych przepisów prawnych i uregulowań z *Konstytucji RP*.

Argumenty:

• .....

.....

.....

.....

• .....

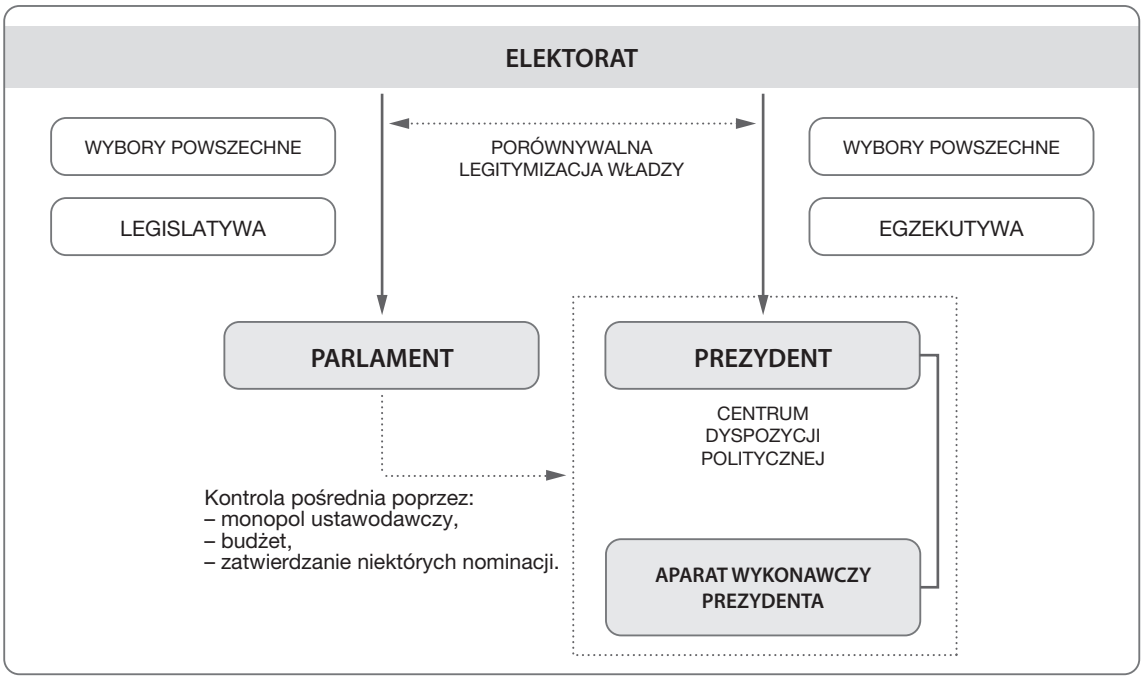
.....

.....

.....

Zadanie 15. (0–2)

Schemat

Na podstawie: *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, t. II, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, P. Załęski, Warszawa 2017, s. 31.

15.1. Oceń, czy poniższe informacje dotyczące systemu rządów przedstawionego na schemacie są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Przedstawiony system rządów zapewnia niezależny od siebie wybór organów władzy ustawodawczej i władzy wykonawczej.	P	F
2.	Centrum dyspozycji politycznej pozostaje w rękach kolegialnego organu władzy wykonawczej.	P	F
3.	Organ władzy wykonawczej ponosi odpowiedzialność polityczną przed parlamentem.	P	F

15.2. Zaznacz nazwę państwa, w którym występuje przedstawiony system rządów.

A. Polska

B. Ukraina

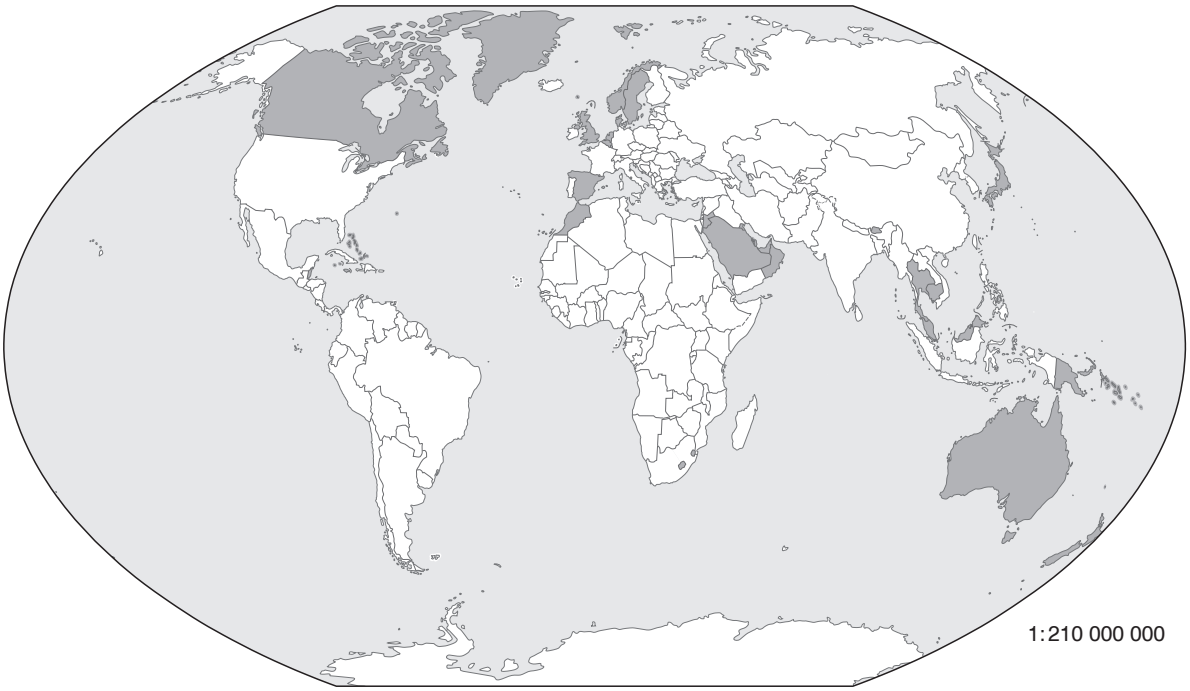
C. Francja

D. Stany Zjednoczone Ameryki

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**14.1**	**14.2**	**15.1**	**15.2**
	Maks. liczba pkt	**1**	**2**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 16. (0–1)

Mapa polityczna współczesnego świata

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Zasadą organizacji aparatu państwowego wspólną dla wszystkich państw wyróżnionych na mapie ciemnym kolorem jest

A. monarchia.

B. autorytaryzm.

C. jednolitość władzy.

D. system prezydencki.

Zadanie 17. (0–2)

Przepisy prawne z *Konstytucji RP*

Art. 88

1. Warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest ich ogłoszenie. [...]

3. Umowy międzynarodowe ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie są ogłaszane w trybie wymaganym dla ustaw. Zasady ogłaszania innych umów międzynarodowych określa ustawa.

Art. 89

1. Ratyfikacja przez Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej i jej wypowiedzenie wymaga uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, jeżeli umowa dotyczy:

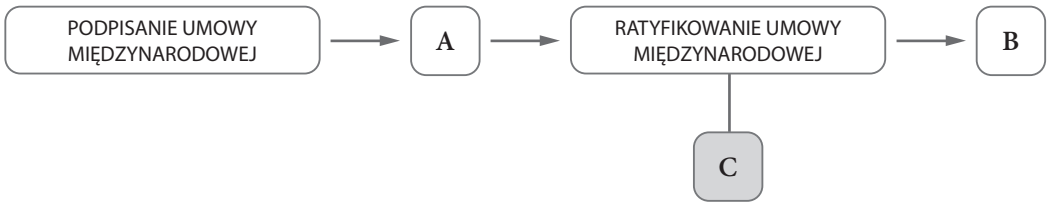
1) pokoju, sojuszy, układów politycznych lub układów wojskowych,

2) wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji,

3) członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej [...].

Źródło: *Konstytucja RP*, Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.

Schemat. Ratyfikacja umowy międzynarodowej zgodnie z trybem określonym w art. 89.1. *Konstytucji RP*

Na podstawie przepisów *Konstytucji RP* uzupełnij schemat. Do liter A–B dopisz działania organów władzy, a do litery C – nazwę organu, któremu przysługuje wskazane uprawnienie.

A. ……..

B. ……..

C. ……..

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**16**	**17**
	Maks. liczba pkt	**1**	**2**
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 18. (0–2)

Tytuły aktów prawnych

1. Rozporządzenie [...] w sprawie orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej oraz trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach.

2. Rozporządzenie [...] w sprawie profilu zaufanego elektronicznej platformy usług administracji publicznej.

3. Rozporządzenie [...] zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji pełnienia służby w systemie skoszarowanym w Straży Granicznej.

4. Rozporządzenie [...] w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

5. Rozporządzenie [...] w sprawie Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywięziennych Zakładów Pracy.

6. Rozporządzenie [...] w sprawie warunków wykonywania kontroli celno-skarbowej przestrzegania przepisów prawa celnego oraz innych przepisów związanych z przywozem i wywozem towarów.

Do każdego organu administracji publicznej w Polsce przyporządkuj wydane przez niego rozporządzenie. Wpisz numery odpowiadające tytułom właściwych aktów prawnych.

A. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji – ……

B. Minister Sprawiedliwości – ……

C. Minister Infrastruktury – ……

D. Minister Finansów – ……

Zadanie 19. (0–1)

Przepisy prawne z jednej z ustaw obowiązujących w Polsce

Art. 1. [...] jest organem władzy sądowniczej, powołanym do:

1) sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez:

a) zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych przez rozpoznawanie środków odwoławczych oraz podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne, [...]

3) rozpoznawania protestów wyborczych oraz stwierdzania ważności wyborów do Sejmu i Senatu, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz rozpoznawania protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzania ważności referendum.

Źródło: Dz.U. z 2018 r., poz. 5.

Podaj nazwę organu władzy sądowniczej scharakteryzowanego w cytowanych przepisach ustawy.

……

Zadanie 20. (0–1)

Dokument urzędowy

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące urzędowego dokumentu przedstawionego na ilustracji są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	Przedstawiony dokument uprawnia do wyjazdu za granicę do państw Unii Europejskiej.	P	F
2.	Dokument zawiera numer ewidencyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności.	P	F
3.	Wniosek o wydanie przedstawionego dokumentu należy złożyć w starostwie powiatowym.	P	F

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**18**	**19**	**20**
	Maks. liczba pkt	**2**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 21. (0–3)

Metryka sprawy sądowej

– Sygnatury: postępowanie nakazowe [...].

– Oskarżyciel publiczny: Straż Miejska [...].

– Postawiony zarzut: odmowa przyjęcia mandatu za złe parkowanie.

– Skład orzekający: [...].

– Orzeczona kara: grzywna.

21.1. Określ rodzaj czynu zabronionego, którego dotyczy tekst. Odpowiedź uzasadnij.

Rodzaj czynu zabronionego – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

21.2. Podaj rodzaj sądu powszechnego, w którym w pierwszej instancji toczyło się przedstawione postępowanie.

Sąd .....

Zadanie 22. (0–2)

Przepisy prawne z jednego z kodeksów obowiązujących w Polsce

Art. 179^{1}.

§ 1. Pracownica, nie później niż 21 dni po porodzie, może złożyć pisemny wniosek o udzielenie jej, bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182^{1a} § 1.

§ 2. W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w § 1, pracownica może dzielić się z pracownikiem – ojcem wychowującym dziecko albo ubezpieczonym – ojcem dziecka korzystaniem z urlopu rodzicielskiego albo pobieraniem zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi tego urlopu, zgodnie z zasadami określonymi w art. 182^{1c} § 2 i 4.

Źródło: Dz.U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141.

Uzupełnij zdania – wpisz nazwę kodeksu (A), określenie funkcji państwa (B), numer generacji praw człowieka (C).

Przytoczony tekst to fragment kodeksu (**A**) .....**.**

Wydanie przedstawionych przepisów prawa jest formą realizacji przez państwo funkcji

(**B**) .....**.**

Przyznane prawa należą do (**C**) .....generacji praw człowieka.

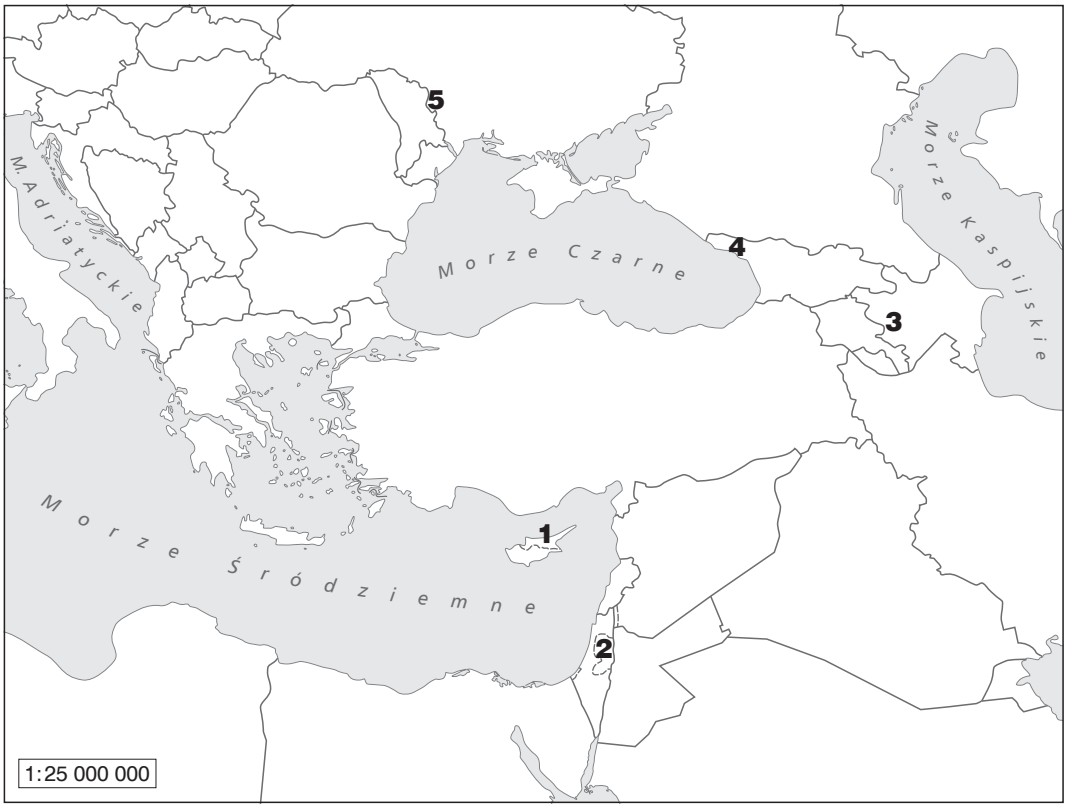
Zadanie 23. (0–2)

Opis 1. Podmiot częściowo uznawany na arenie międzynarodowej. Został utworzony na podstawie porozumienia z Oslo na terytorium Zachodniego Brzegu Jordanu i Strefy Gazy.

Opis 2. Podmiot nieuznawany na arenie międzynarodowej. Jego obywatele legitymują się dokumentami ormiańskimi. Językiem urzędowym jest ormiański.

Opis 3. Podmiot częściowo uznawany na arenie międzynarodowej, np. przez Turcję. Językiem urzędowym jest język turecki.

Mapa

Uzupełnij tabelę. Do każdego z podanych opisów dopisz nazwę odpowiadającego mu podmiotu oraz numer, którym został on oznaczony na mapie.

	Nazwa podmiotu	**Numer na mapie**
Opis 1.		
Opis 2.		
Opis 3.		

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**21.1**	**21.2**	**22**	**23**
	Maks. liczba pkt	**2**	**1**	**2**	**2**
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 24. (0–1)

O jednej z organizacji międzynarodowych

[...] jest ważną międzynarodową, międzyrządową organizacją gospodarczą, skupiającą 34 wysoko rozwinięte państwa, w tym od listopada 1996 r. Polskę, które łączy akceptacja dla zasad demokracji i gospodarki rynkowej.

Organizacja została powołana do życia na mocy Konwencji Paryskiej, podpisanej 14 grudnia 1960 r. Rozpoczęła działalność z dniem 30 września 1961 r. Jest bezpośrednią sukcesorką Organizacji Europejskiej Współpracy Gospodarczej [...], powstałej w 1948 r. dla integrowania odbudowujących się ze zniszczeń wojennych gospodarek państw europejskich, korzystających z pomocy w ramach Planu Marshalla.

Źródło: http://www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/polityka_zagraniczna/organizacje_miedzynarodowe [...] [dostęp: 17.10.2018].

Podaj pełną polską nazwę scharakteryzowanej organizacji międzynarodowej.

.....

Zadanie 25. (0–1)

Kalendarium

Styczeń: Unia Europejska poszerza się o trzy nowe państwa.

Marzec: Rada i Parlament Europejski zatwierdzają program edukacyjny Socrates.

Lipiec: Parlament Europejski powołuje pierwszego Rzecznika Praw Obywatelskich Unii Europejskiej.

Grudzień: Litwa składa oficjalny wniosek w sprawie przystąpienia do Unii Europejskiej.

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Przedstawione wydarzenia miały miejsce w roku

A. 1993.

B. 1995.

C. 2004.

D. 2007.

Zadanie 26. (0–2)

O operacjach wojskowych Unii Europejskiej

1. Zgodnie z artykułem 17.2 Traktatu [...], podpisanego 26 lutego 2001 roku, Unia Europejska może przeprowadzać misje humanitarne i ratunkowe, misje utrzymania pokoju oraz misje zbrojne zarządzania kryzysowego, w tym przywracania pokoju [...].

2. Do rozpoczęcia misji zagranicznej UE w ramach EPBiO* nie jest wymagany mandat ONZ, wyjątkiem jest tu sytuacja zamiaru użycia siły zbrojnej, dla którego konieczna jest aprobata Rady Bezpieczeństwa ONZ.

3. Przyjęto zasadę, że misje UE podejmowane są za zgodą zainteresowanych państw, wyjątkiem może być sytuacja, gdy państwo pogrążone jest w chaosie i nie dysponuje sprawną władzą wykonawczą. [...]

4. Współpraca Polski z Europejską Agencją Obrony jest dla nas dużą szansą jako źródło pozyskania technologii, wejścia do współpracy z europejskimi partnerami oraz ograniczenia kosztów pozyskania poszczególnych zdolności.

5. Jak zawsze w przypadku tak zbiurokratyzowanej instytucji, jaką jest, niestety, również Unia Europejska, sformowanie i wysłanie misji w ramach zarządzania kryzysowego wymaga sporo czasu i podjęcia decyzji na różnych szczeblach.

6. Dzieje się tak, gdy politycy (cywile) i wojskowi próbują się nawzajem przekonać, że ich misje są ważniejsze, i brak jest współpracy przy realizacji cywilnych i wojskowych działań antykryzysowych.

7. Jako najwyższe ciało wojskowe w Unii Europejskiej istnieje Komitet Wojskowy UE (EUMC), stanowiący forum konsultacji krajów członkowskich w sprawach wojskowych.

* EPBiO – Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony.

Źródło: http://www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/polityka_zagraniczna/organizacje_miedzynarodowe [...] [dostęp: 17.10.2018].

26.1. Podaj numery trzech zdań, w których są zawarte opinie.

Numery zdań – ..... .

26.2. Zaznacz nazwę miejscowości, w której podpisano przywołany w tekście traktat międzynarodowy.

A. Maastricht

B. Amsterdam

C. Nicea

D. Lizbona

Wypełnia sprawdzający	**Nr zadania**	**24**	**25**	**26.1**	**26.2**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 27. (0–1)

Orzecznictwo międzynarodowe

Postanowienie o środkach tymczasowych w związku z pozwem przeciw Rosji wniesionym przez Ukrainę w sprawie wojny o Krym i Donbas ogłosił wczoraj, 19 kwietnia 2017 roku, w Pałacu Pokoju w Hadze najwyższy sąd świata [...]. Argumenty Ukrainy przeważają na szali międzynarodowej Temidy. [...] Następnie [międzynarodowy organ sądowniczy] zgodził się z argumentem Ukrainy, że niszczenie przez Rosję ukraińskiej i tatarskiej tożsamości Krymu grozi nienaprawialnymi szkodami przy pogwałceniu *Międzynarodowej konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej*.

Źródło: https://wpolityce.pl/swiat/336291-wstepny-sukces-ukrainy-przeciw-rosji [...] [dostęp: 17.10.2018].

Zaznacz nazwę międzynarodowego organu sądowniczego, o którym mowa w tekście.

A. Międzynarodowy Trybunał Karny

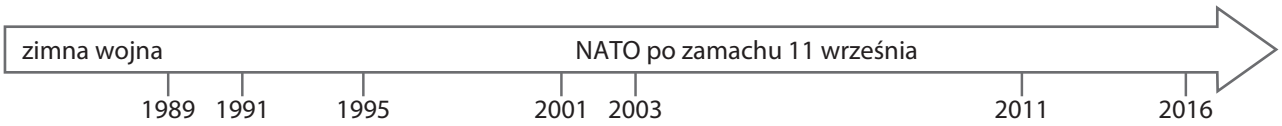
B. Europejski Trybunał Praw Człowieka

C. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

D. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości

Zadanie 28. (0–2)

NATO – taśma chronologiczna

Do każdego z podanych wydarzeń dopisz odpowiadającą mu datę, wybraną spośród dat zaznaczonych na taśmie chronologicznej.

A. NATO przejmuje dowodzenie nad Międzynarodowymi Siłami Wsparcia Bezpieczeństwa. – ..... .

B. NATO przeprowadza operację *Deliberate Force* w Bośni i Hercegowinie. – ..... .

C. NATO przejmuje dowodzenie nad operacją *Unified Protector* w Libii. – ..... .

Zadanie 29. (0–2)

O jednym z polskich projektów gospodarczych

Korytarz norweski, czyli połączenie gazowe z Polski do złóż gazu w Norwegii, nazwany został największym projektem geopolitycznym III RP. Nie bez powodu – po roku 2022, kiedy to wygasa kontrakt jamalski PGNiG z Gazpromem, ma on pozwolić Polsce zaspokoić całkowite zapotrzebowanie na gaz ziemny, a nawet wysyłać go do innych państw Grupy Wyszehradzkiej. [...] Polskie spółki gazowe zaktualizowały swoje strategie i prowadzą rozmowy z zagranicznymi partnerami.

Źródło: http://openmindpartnership.pl/ [dostęp: 17.10.2018].

Mapa

Źródło: http://www.nportal.no/articles/3398-korytarz-norweski-istotny-dla-polskiej-energetyki [dostęp: 17.10.2018].

Wyjaśnij – podając po jednym przykładzie – jakie korzyści i zagrożenia dla Polski wynikają z realizacji przedstawionej inwestycji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia sprawdzający	Nr zadania	27	28	29
	Maks. liczba pkt	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 30. (0–12)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Ordynacja większościowa czy proporcjonalna? Przedstaw pozytywne i negatywne aspekty stosowania obu rozwiązań. Odwołaj się do materiałów źródłowych.

Materiały źródłowe

A. Wyniki wyborów parlamentarnych w Polsce w 2015 r.

SEJM

Nazwa komitetu	Liczba mandatów	Zdobyte głosy	Procent głosów
Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość	235	5 711 687	37,58%
Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP	138	3 661 474	24,09%
Komitet Wyborczy Wyborców „Kukiz ’15”	42	1 339 094	8,81%
Komitet Wyborczy Nowoczesna Ryszarda Petru	28	1 155 370	7,60%
Koalicyjny Komitet Wyborczy Zjednoczona Lewica SLD + TR + PPS + UP + Zieloni	0	1 147 102	7,55%
Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe	16	779 875	5,13%
Komitet Wyborczy KORWiN	0	722 999	4,76%
Komitet Wyborczy Partia Razem	0	550 349	3,62%
Komitet Wyborczy Wyborców Zbigniewa Stonogi	0	42 731	0,28%
Komitet Wyborczy Wyborców Mniejszość Niemiecka	1	27 530	0,18%

Źródło: http://parlament2015.pkw.gov.pl/349_Wyniki_Sejm [dostęp: 17.10.2018].

SENAT

Nazwa komitetu	Liczba mandatów
Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość	61
Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP	34
Komitet Wyborczy Wyborców Lidia Staroń – Zawsze po stronie ludzi	1
Komitet Wyborczy Wyborców Marka Borowskiego	1
Komitet Wyborczy Wyborców Grzegorza Biereckiego	1
Komitet Wyborczy Wyborców Obremski – niezależny Senator z Wrocławia	1
Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe	1

Źródło: http://parlament2015.pkw.gov.pl/351_Wyniki_Senat [dostęp: 17.10.2018].

B. O WADACH ORDYNACJI WYBORCZYCH

Zasada „zwycięzca bierze wszystko" powoduje znaczne zniekształcenie woli wyborców. Przykładem takiego zniekształcenia mogą być wybory w Wielkiej Brytanii w 1974 roku. Konserwatyści uzyskali wówczas 38,1% głosów i 46,5% mandatów. Laburzyści uzyskali 37,2% głosów i 48,6% mandatów. Natomiast liberałowie zdobyli 13,3% głosów, uzyskując tylko 2,2% mandatów. Jak widać z powyższych danych, najwięcej mandatów zdobyła partia, która miała drugie miejsce w liczbie uzyskanych głosów. Nadto, aby otrzymać jeden mandat, konserwatyści potrzebowali około 40 tysięcy głosów, laburzyści około 39 tysięcy głosów, a liberałowie aż 433 tysiące. W praktyce oznaczało to, że siła głosu oddanego na Partię Liberalną wynosiła 1/10 siły głosu oddanego na konserwatystów lub laburzystów. [...]

Procedura wyłaniania rządu po wyborach przeprowadzonych zgodnie z zasadą proporcjonalności zawsze jest długa i zabiera wiele czasu, długotrwałe bowiem są „targi koalicyjne", trwające nawet po parę miesięcy. [...] Ścisłym europejskim rekordzistą czasu formowania rządu jest Belgia, w której w 2007 r. rząd tymczasowy, na 3 miesiące, powołano po 183 dniach, a w 2011 roku na powołanie nowego rządu trzeba było czekać 541 dni. Innymi rekordzistami są Holandia, gdzie w 1977 roku formowanie rządu trwało 208 dni, oraz Włochy, w których w 1979 roku powołanie rządu wymagało 126 dni.

Źródło: *Procedury wyborcze w krajach europejskich*, Warszawa 2015, s. 5–8, www.senat.gov.pl [dostęp:17.10.2018].

Temat 2.

Organizacje pozarządowe w działaniach na rzecz ochrony praw człowieka – przedstaw zagadnienie, odnosząc się do systemów ochrony praw człowieka oraz problemów związanych z przestrzeganiem tych praw we współczesnym świecie. Odwołaj się do działań wybranych organizacji pozarządowych.

Temat 3.

Cyfryzacja i technologia informatyczna zagrożeniem czy szansą dla współczesnych społeczeństw? Rozważ problem, odnosząc się do wpływu cyfryzacji i technologii informatycznej na rozwój nauki i techniki, gospodarkę oraz życie społeczne.

WYPRACOWANIE
na temat numer ...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia sprawdzający	Nr zadania	30
	Maks. liczba pkt	12
	Uzyskana liczba pkt	

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)